

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List

za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.

Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25,—
celoletno: Din. 100,—

Pozamezna številka 10 grošev.

Vesele božične praznike

pošlji osem svojim cenjenim
naročnikom in čitateljem

Uredništvo in uprav-
ništvo lista.

Socijalni program svete noči.

Strahovit nemir napolnjuje naš nesrečni svet. Vsa v nemiru je Evropa. Kljub vsem mirovnim pogodbam. Kljub vsem sporazumom, paktom, konferencam. Nemir, napetost, sovražstvo, skrit in odkrit boj med državami in v državah, med družbami in v družbah, med organizacijami in v njih, med stanovi, razredi in v njih, med družinami in v družinah, med poindinci in v poedincih. Medtem ko zborujejo razorožitvene konference, se ves svet oborožuje. Pretirana demokracija na eni, nasilna diktatura na drugi strani, samozavestna domišljavost zmagovalcev na eni, maščevalna misel premagancev na drugi strani, mamonsko-nenasitljivo nakopičenje zemeljskih bogastev na eni, vedno bolj naraščajoče uboštvo na drugi strani — vse to in mnogo drugega stalno ogroža notranji in zunanji mir nemirne Evrope.

Vsa v nemiru je Amerika in njene države na severu in jugu, predvsem njene Zedinjene države, ki se ne morejo ustaliti in umiriti od ene do druge izvolitve zveznega prezidenta, in njena Mehika, ki je kakor velikanski stalni meščansko-vojni tabor.

Vsa v nemiru je preširna Azija na daljnem vzhodu in jugu, krvaveča v potokih krvi, prelita v boju za nek umišljeni mir, ki pa sam spet rodi le še strahovitejši nemir, za neko svobodo, ki je le usodepoln korak do še večje sužnosti. Vsa v nemiru je tudi Avstralija v svoji stari in stalni borbi za neodvisnost od inozemske nadvlade. Vsa v nemiru je Afrika na severu v isti borbi, vsa v nemiru na jugu v boleznem razvoju in porodu iz primitivnih, suženjsko-nečloveških socijalnih, kulturnih in gospodarskih razmer.

Da, strahovit nemir napolnjuje naš nesrečni svet. Zdi se, kakor da bi se začul iz vsega tega peklenskega nemira škodoželjni krohot peklenjskih angelov v neubranem zboru kričočih: Nemir ljudem na zemlji...

In vendar so že zadonele in zazvonile v ta svet vesele in osrečujoče melodije miru in ljubezni, tedaj ko so zapeli angeli božji, ministri svetega, močnega, neumrljivega Kralja nad judovskim Betlehemom: Mir ljudem na zemlji. Ali nisi v teh svečanostnih besedah razodel po teh svojih svetonočnih odposlancih svoj veliki socijalni program, Ti veliki Knez miru? Kdaj misliš uresničiti ta svoj vladni načrt in prinesiti svoj božji mir tako grozovito vznemirjeni zemlji in ljudem, ki na njej prebivajo?

Toda, ali ni nespametno, nehvaležno, iz kratkovidnosti in enostranosti porojeno to predrzno vprašanje? Ali ni vsa zgodovina, ki se začne s tisto vekovito-pomembno decembersko sveto nočjo, sijajna priča, kako čudovito-dosledno izvaja Knez miru svoj odrešeniški svetonočni program? Že prvo noč po Kristusovem rojstvu so našli dolgozaželjeni srčni mir pastirji-proletarci. In v naslednjih nočeh in

dneh, tednih, mesecih in letih, deset- in stoletjih po rojstvu Kristusovem do letošnje svete noči in svetega dneva in do konca sveta so našli in bodo našli ob jaslicah, ob tabernaklju, ob križu večlovečenega Boga-Kralja svoj božični, božji mir otroci Adamovi iz vseh slojev in stanov, iz vseh rodov in krajev zemlje. Tudi danes je še mnogo miru, veselja in ljubezni v srcih človeških, v naših krščanskih družinah, v petstomilijonskem kraljestvu božjem na zemlji, ki ga v sedanji dobi vlada in vodi veliki duhovnik-zlatomašnik Pij XI., ki si je izbral čisto v smislu angelske svetonočne proklamacije za geslo svojega pontifikata: „Mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem“...

Povej nam, Dete betlehemske, veliki Knez miru, povej nam: zakaj tako enostransko izvajaš svoj svetonočni socijalni program? Zakaj je še toliko strahovitega nemira v nemirnem svetu?

Razumem te, pravični Bog. Tvoj nebeški vladni program, razodet po angeljskem zboru v skrivnostni tihoti svete noči, ima dva paragrafa. Prvi se glasi: Slava Bogu v višavah! Drugi šele vsebuje odrešilno besedo: Mir ljudem na zemlji! In ta drugi osrečujoči paragraf uresničuješ samo tam, samo v tistih srcih, družinah, stanovih, družbah, državah, kjer se brezpogojno priznava in izpolnjuje prvi temeljni zakon tvojega kraljestva miru in ljubezni. Da, v tej luči razumem, zakaj da je toliko sovražstva, raztrganosti, razdvojenosti, toliko nemira med ljudmi na zemlji. Črtali so prvi paragraf v socijalnem programu svete noči, ter hočejo doseči brez njega uresničenje drugega: Mir ljudem na zemlji!

Hudiči, angeli peklenjski, pa se škodoželjno krohotajo onemoglemu podjetju, ponesrečenim poizkusom kratkovidnih miroljubnežev-pacifistov, in zdi se, kakor da bi v grdo-neubranem zboru kričali v črno, temno, obupno zemeljsko noč: Ne-čast, ne-slava Bogu v višavah in nemir, nemir, nemir ljudem na zemlji!

Angeli nebeški pa pojejo naprej in zapeli bodo tudi letos v sveti, blaženi noči slavospev miru in oznanili bodo vsem, ki so dobre volje, veliko veselje, da še pride med nas in še živi med nami Emanuel, Oče prihodnjega veka, Knez miru, ki daje svoj božji božični mir vsem, ki so blage, dobre volje in pripravljeni, dati čast in slavo Bogu v višavah.

Našim naročnikom.

Dolgo smo premišljevali in uvaževali vse okolnosti, končno pa smo se morali odločiti, da sporočimo našim cenj. naročnikom in čitateljem, da smo povišali naročnino lista s 1. januarjem 1930 za 50 g v četrletju, to je na 1 S 50 g.

Od 1. aprila 1924 naprej je naročnina našega lista ista. Pri isti naročnini smo mogli ostati tako dolgo vrsto let samo vsled visokega števila naročnikov in ker smo črpali iz tiskovnega sklada. Dokler je bilo mogoče in smo mogli za silo izhajati, nismo hoteli preobremenjevati naših naročnikov. Pri tem smo uvaževali naš splošni, v stalni krizi se nahajajoči gospodarski položaj, slab finančni položaj koroških Slovencev, posebej še našega kmeta in delavca. Od leta 1924 naprej so vsi nemški in tudi celovski listi po večkrat zvišali svojo naročnino, nekateri trikrat, štirikrat, celo za 135 odstotkov in ne brez povoda.

V tem razdobju se je poštnina povišala že parkrat in novo povišanje stopi v veljavo s 1.

januarjem 1930. Vsako povišanje zadene tudi tisk, tudi naš list, ker se zviša obenem pavšalirana poštna pristojbina za liste. Večkrat so se zvišale plače tiskarskega obojja, zadnjič v septembru tekočega leta, podražil se je papir, barva in drugi tiskarski material. Zaostati v tem tekmovanju ni hotela poštna hranilnica, ki je zvišala ceno položnic na 3 g, ki računa za vsako vknjižbo vplačila do 10 S po 5 g in za vsako vknjižbo čez 10 S po 10 g. Pri več tisočih vplačil je to že zelo težko breme. Poleg tega vlog na tekoči račun sploh ne obrestuje več. Mora pač kriti izgube pri raznih bankah, oziroma kriti jih moramo imetniki tekočih računov.

Kdo ne bo uvidel, da pri takih razmerah ne more iti tako naprej in da je povišanje naročnine na 1 S 50 g četrletno ali na 6 S letno upravičeno!

Malo naročnikov bo, ki ne bodo mogli plačati v treh mesecih po 1 S 50 g ali v celem letu 6 S. Kdor tega ne zmore in se mu zdi list predrag, naj ga naroči skupno z drugimi ali naj ga pravočasno odpove, oziroma vrne, da ne bomo imeli ne mi ne on nepotrebnih stroškov.

Uverjeni smo, da bodo vsi naročniki uvideli potrebo povišanja naročnine in nam ostali zvesti tudi v bodoče. V teku prihodnjega leta nameravamo po možnosti list ilustrirati. Ilustracije bodo v posebni mesečni prilogi ali med besedilom. Ilustriranje je zvezano z velikimi stroški in že to opravičuje povišanje naročnine.

Razume se, da morajo naročniki, ki imajo plačan list naprej, doplačati razliko, ki je nastala s povišanjem. V to svrhu priložimo prihodnji številki položnice s prošnjo, da bi se jih vsi takoj poslužili in vplačali naročnino po možnosti za celo leto 1930 naprej, to je zaenkrat 6 šilingov. Naročnina se plačuje vedno naprej. Tako malo je, kar date za svoj tisk.

Obenem sporočamo, da zvišamo s 1. januarjem 1930 tudi cene oglasov. Mali oglasi bodo stali po 20 g milimeter višine v oglasnem delu in po 40 g en milimeter višine v ostalem delu lista, med novicami in vestmi. Večji oglasi po dogovoru.

Od 1. januarja 1930 naprej znaša tedaj naročnina za „Koroškega Slovence“

za Avstrijo:

četrletno . . . . . S 1,50
polletno . . . . . S 3,—
celoletno . . . . . S 6,—

za Jugoslavijo in ostale države:

četrletno . . . . . Din 25,—
polletno . . . . . Din 50,—
celoletno . . . . . Din 100,—

Posamezna številka 15 grošev.

Upravništvo.

Ne v Ameriko — ne v Kanado!

Že pred šestdesetimi leti je izšla v Ljubljani mala povestica pod naslovom: „Ne v Ameriko!“. Namen ji je bil, odvracati naše ljudstvo od izseljevanja v Ameriko, kjer se tudi ne cedita med in mleko. Že takrat je bilo naglašeno še danes veljavno mnenje, da v Ameriki morajo ljudje veliko bolje in več delati, ako hočejo res kaj zaslužiti. Delaj doma isto tako pridno, in tudi doma si zaslužiš, da boš morda še bolj zadovoljen nego v Ameriki. Res je, da so si posamniki pridobili premoženja, ali z enako pridnostjo bi si ga bili pridobili tudi v

domovini. A koliko več jih je, ki delajo in gajo v Ameriki kakor črna živina, kakor sužnji v starih časih, a ne pridejo nikamor z zaslužkom.

Po vojni je tudi v Ameriki težava za delom in zaslužkom, tudi tam raste število brezposelnih. Zato so se v zadnjih letih omejili na Kanado na severu Združenih držav. Tam je seveda še vedno silnih planjav, puščav, ki jih hočejo obdelati. V to pa rabijo modernih sužnjev, ki jih na vse mogoče načine vabijo tjekaj. Obljubujejo jim hribce in dolince, a končno se pokaže, da iščejo sužnjev. Strahovita so razočaranja naših ljudi, ki so se dali omamiti od lepih besed in obljub. Naših Korošcev je že veliko tamkaj, posebno naših deklet. A še več jih vabijo tjekaj s sladkimi obljubami, ki se nikdar ne izpolnijo. Vsem tem, ki jih mika Kanada, naj služi ta članek.

Dunajski večernik „Wiener Allgemeine Zeitung“ je priobčil pretekli teden več člankov, ki z vso odločnostjo svarijo pred Kanado. Kar se tiče zaslužkov, pravi isto, da si z enakim delom morejo naši ljudje doma več zaslužiti. Da doma morejo celo manj delati in garati, a pri tem bolje živeti. Naj nikogar ne slepi število dolarjev, ki jih tam služijo, v primeri s šilingi. Ako tam več zaslužijo, tudi neprimerno več porabijo, ako hočejo količkaj človeški živeti. — Naj povemo zgled: Znani milijarder Ford je določil za najmanjšo plačo, od katere more delavec pošteno živeti in pri tem še kako malenkost privarčiti — 7 dolarjev, to je skoro 50 šilingov. Kdor sliši o tako kolosalnem zaslužku vsak dan, pa ne pomisli, koliko bi moral tudi potrositi za pošteno življenje, tega seveda začne mikati tak ogromen zaslužek, mikati ga začne Amerika in Kanada. In res čujemo, da se zopet več Korošcev napravlja v Kanado, a kar je najnevarnejše: več mladih Korošic je odšlo v zadnjem letu in se še novih tje spravlja.

Dunajski dnevnik prav odločno svari posebno dekletom pred Kanado, kjer jih 90% slabo konča. Ne pridobijo si zanesljive eksistence, ne skrbnega moža in očeta, marveč zaidejo v kremplje brezvestnih spekulantov, ki kupčujejo s temi modernimi sužnjicami. V kratkem izide o teh žalostnih razmerah knjiga v sedmerih jezikih. Prav radovedni smo na to knjigo, ki nam naslika žalostno suženjstvo naših ljudi, ki so se dali izvabiti v Kanado.

Dunajski dnevnik nam drastično slika, kako živi v Kanadi nešteto lopovov in lopovskih družb, ki živijo od nevednosti izseljencev. Zato je silno živahna agitacija za izseljevanje. In dunajski list svari pred mikavnimi besedi in vabili iz Kanade, pa naj vabijo tjekaj tudi najboljši prijatelji, da celo bratje in sestre. Ne verujte nikomur, pravi in kliče člankar, kajti vse je tam podkupljeno v ta namen, da bi čim več ljudi, v zadnjem času posebno deklet, izvabili v Kanado.

Strašna so ta zadnja svarila: ne verujte niti bratom, niti sestram, ostanite raje doma, kajti ako verujete, zaidete le v

mreže spekulantov, ki bodo prodajali vaše solze, vaše srage, vaše meso, vaše duše in vaše poštenje. Delajte le približno tako doma, in bolje se vam bo godilo.

Ali naj tem strašnim poročilom in svarilom še kaj dodamo? Menda ni treba niti besede. Želimo le, da si ta naš današnji članek dobro in stokrat prečitajo vsi tisti Korošci in Korošice, ki jim že roji po glavi ta obljubljena dežela — nesrečna za nas Kanada. Ostanite doma in tu delajte po američansko, pa boste tudi doma bolje živeli. In ako doma nimate dela, poiščite si ga v bližini, da boste vsaj blizu svoje ljubljene domačije, bliže svojcev, ki vam bodo v potrebah pomagali — ostanete ohranjeni svojemu narodu. A. G.

POLITIČNI PREGLED

Avstrija. Koroška deželna vlada je vpostavila v proračun 10.000 S za obrtno razstavo v prihodnjem letu in 50.000 S za povzdigo gospodarstva k priliki desetletnice plebiscita. Zelo smo radovedni, kaj in koliko bo od te vsote ostalo za nas. Saj je nam še vsem v spominu, kako pospeševanje gospodarstva so nam obljubljali pred plebiscitom. — Glavni odbor je sprejel povišanje poštnih pristojbin. Pismo bo stalo od 1. januarja 1930 dalje 20 g, tiskovina od 100 do 250 g 20 g (doslej 16 g), telefon se podraži za 10 odstotkov, brzojavni beseda od 12 na 15 g. To povišanje bo dalo na leto okrog 15,5 milijona S več dohodkov. — Značilno je, da je Heimwehr začela razbijati kršč. soc. zborovanja. Razbila je Kunšakovo in Sušnikovo zborovanje. Njenemu gibanju najbrž ne bo koristilo, če bodo kršč. soc. napeli napram Heimwehru drugo struno. Sploh pa je Heimwehr izgubila pravo smisel, ko je ustavna reforma sprejeta. — Brez posojil naša država ne more živeti. Trudi se že celo leto, da bo dobila mednarodno posojilo. Vse zastonj, ker so ugovarjali Italijani. Sedaj je vlada pristala na to, da izostanejo v tirolskem deželnem zboru vsi napadi na italijansko politiko na južnem Tirolskem. Pa tudi Heimwehr je z ozirom na to likvidirala južnotirolsko vprašanje in se izrekla proti priklopitvi. — Kancler Schober je sedaj poln upanja v bodočnost Avstrije. Vlada bo sedaj posvetila vso svojo pozornost gospodarskemu razvoju in napredku. Glavno je sedaj, da objame narod prepričanje, da je nastopila doba miru in sigurnosti. Kancler odpotuje 5. januarja v Haag in je gotov, da dobi inozemsko posojilo. Verjetno je, da se bo dalo posojilo dobiti, ker je Italija, ki je dosedaj edina delala zapreke, v tem vprašanju popustila.

Novi šolski zakon v Jugoslaviji. „Službene Novine“ so objavile zakon o narodnih šolah. Verski pouk je obvezen. Poučevali ga bodo duhovniki ali učitelji po želji roditeljev. Duhovnike bodo plačevala verske občine. Glede manjšinskih šol pravi zakon: V krajih, kjer v

znatni meri stanujejo državljani drugega jezika, se otvorijo posebni oddelki osnovne šole za njihovo deco. V teh oddelkih ne sme biti manj kakor po 30 učencev. Izjemoma se more otvoriti tak oddelek tudi s 25 učenci. Program in učni načrti so isti, kakor v ostalih osnovnih šolah v državi. Pouk v teh oddelkih se izvaja v materinskem jeziku učenca, državni jezik pa se predava kot obvezen predmet. Ako v kakem kraju obstoje oddelki, oziroma šole z državnim učnim jezikom in poleg tudi posebni oddelki ali šole z učnim jezikom kake druge narodnosti, morajo otroci državnega materinskega jezika obiskovati osnovno šolo z državnim jezikom; otroci druge narodnosti in jezika morejo po volji staršev obiskovati oddelke z državnim učnim jezikom namesto oddelke svojega materinskega jezika. Deca kake narodne manjšine ne more posecati šole druge narodne manjšine. V krajih, kjer so šoloobvezni otroci narodnih manjšin, ki po svojem številu ne morejo imeti pouka v materinskem jeziku, morajo posecati šolo z državnim narodnim jezikom. — Manjšinam se priznava tedaj pravica do pouka v materinskem jeziku v posebnih oddelkih, ki imajo za to potrebno število šoloobveznih otrok, nimajo pa pravice, da bi vzdrževale svoje manjšinske šole z dotokom otrok jugoslovanske narodnosti.

DOMAČE NOVICE

Porota. V spominu nam je še slučaj 26letnega hlapca Tomaža Bruderhansa iz Kollnizna v Labudski dolini, ki je 10. avgusta na cesti napadel s pomočjo mladoletnega Mihaela Käferja hlapca Johana Frankla, ga pobil na tla in mu odnesel 24 S. Bruderhansa je porotniško sodišče 12. septembra oprostilo. Proti temu je vložil državni pravdnik priziv in najvišje sodišče je obsodbo zavrglo. 9. t. m. je stal Bruderhans ponovno pred porotniki. Obtoženec se je zagovarjal s pijanostjo, vedel pa je dosti natančno opisati napad na Frankla. Priče so ga označile kot pridnega delavca. Porotniki so prvo vprašanje glede cestnega ropu potrdili, drugo glede pijanosti s polovico glasov in tretje glede prestopka proti javni varnosti istako potrdili. Na posvetovanje so odšli porotniki trikrat, tretjič vsled tega, ker so pozabili na zadnje vprašanje. Sodišče je nato Bruderhansa obsodilo na 3 mesece zapor, ki ga je obsedel že s štirimesečnim preiskovalnim zaporom. — 10. t. m. se je zagovarjal 39letni zidar Andrej Mörtl iz Srej pri Št. Jakobu v Rožu. pristojen v občino Bekštanj, radi umora. Dne 7. oktobra zvečer je v družbi sedel v Halekarjevi gostilni v Srejah. Tam navzoči Jožef Serajnik je začel zbijati šale. Brez posebnega prepira je dal Serajnik Mörtlu tri zaušnice, Mörtl pa je z nožem zabodel Serajnika v vrat, da je kmalu nato na mestu izdihnil. Mörtl je šel nato domov in povedal svoji gospodinjji, kaj je storil. Obtoženec se je zagovarjal s pijanostjo, da

PODLISTEK

Danilo Gorinšek:

Svetonočna.

Kaj blesti se po planjavah kakor v mesečini morje, kaj blesti se po dobravah, da je svetlo vse obzorje?

So li beli to snegovi, v bisere jih mesec čara — je-li Bog zvezdâ natrosil, ko ni sončnega več žara?

Niso zvezde, ne snegovi, krila angelčkov bleščijo, ki naznanjat vsem zemljanom radostno novost brzijo,

da se dete majčkeno v hlevu bornem je rodilo, s čistim svojim srcem, da temnih dni nas bo rešilo.

Šege in navade.

(Iz Lobnika pri Železni Kapli.)

Tri bile.

Bile so dnevi pred božičem, novim letom in sv. Tremi kralji. Na vseh treh bilah pokadijo in poškopirajo z žegnano (blagoslovljeno) vodo pobožni Lobničani dom, hišo, hlev in vse pritlikline. Ko so to storili, vlijejo ostalo blagoslovljeno vodo v mlečni žehhtar ter prilijejo toliko navadne vode, da je žehhtar poln. To pa zato, da bi bil celo leto poln mleka! Nato ga postavijo pod mizo. V žehhtar vržejo tolar. Zjutraj (na sveti dan, na dan novega leta in sv. Treh kraljev) se mora vsa družina umiti s to vodo. Sleherni družinski član pomoči roko v žehhtar in gre ž njo preko obraza. Kdor je vstal prvi in se prvi umije, sme vzeti tolar.

Mižnik (mižnek).

Mižnik je kruh iz same ržene moke. Gospodinja ga speče kvatrti teden pred božičem, bodisi v petek, bodisi že v sredo. Med tem ko zareže v navaden kruh tri vzporedne črte, zaznamuje mižnik na gornji strani s križem. Po tem križu se spozna mižnik od drugega rženega kruha.

Kopa.

Gospodinja vloži ali zgradi kopo na božično bilo. Mizo pogrne s prtom. Sredi prta položi tri hlebe mižnika, enega vrh drugega; na

gornjega dene šartelj. Okoli tega osredja nasloni tudi s križem zaznamovane hlebce belega kruha ali pogače. Zraven postavi škatljico, ki ima več predalčkov; v vsakem predalčku je druga vrsta žita; v prvem rž, v drugem pšenica, v tretjem ječmen, v četrtem oves, v petem hejda (ajda) in tako naprej vsa vrsta žit, ki jih dotični kmet seje. Vse skupaj pokrije potem z lepim prtčcem, navadno okrašenim s staro bogato narodno vezenino. Vrh prtčča postavi na šartelj križ, naokoli pa posuje prtč s svetimi podobnicami in slikami (tablicami). V ospredju stoji na prtčču zvonček. S tem je kopa gotova. Za mizo s kopo prinese gospodinja še pinjo, pod mizo pa postavi žehhtar, ki je napolnjen z blagoslovljeno vodo. Žito je v kopi, da bi bila bogata žetev, a pinja in žehhtar pomenjata prošnjo, naj bi bilo vedno zadosti mleka in masla.

Predno napravi kmetica kopo, da slehernemu družinskemu članu, seveda tudi hlapcem in deklam, del kruha in pogače, ki mu pripada. Raz kope pa jemlje samo ona v skupne svrhe.

Tako je na božično bilo kopa največja. Potem pa odnaša po potrebi iz kope kruh in predvsem pogačo, tako, da je kopa za novoletno bilo že dosti manjša. Na bilo pred sv. Tremi kralji pa je že povsem skrčena in neznatna: „Sveti trije kralji so vse mižnike zrezali.“

ga je Serajnik petkrat muznil in mu grozil z nožem, nakar je on potegnil nož in ga zabodel. Drugače pa je dejanje priznal. Priče so izpovedale, da je Mörtl nagle jeze in da ne razume šale. Pri Serajniku noža niso videle. Sodno postopanje je dognalo, da je Mörtl za svoje dejanje odgovoren. Porotniki so z vsemi glasovi spoznali, da je Mörtl prekoračil silobran. Sodišče ga je nato obsodilo na 4 mesece strogega zapora, v katerega se vračuna preiskovalni zapor od 8. oktobra do 27. novembra. — Pri pomniti moramo, da je predsednik vprašal Mörtla, za katero državo je l. 1920 glasoval. Tedaj igrajo plebiscitne stvari pred sodišči še vedno svojo svojevrstno vlogo.

Ribniški Lanner. Ta gospod je že dosti znan izza časa plebiscita. Ne vedeli bi sicer za njegova junaštva, če bi jih nam ne sporočili nemški nacionalistični listi in tem odgovarjali socialistični. Iz teh objav se je dalo sklepati na njegove lastnosti, kakšen pa je v resnici, se da boljše posneti iz obtožnice, ki jo je vložilo proti Lannerju veliko oseb radi razžaljenja časti. Vsi razžaljeni so se pogovorili in vložili skupno tožbo, ki obsega 28 obtožb. Posebno orožništvo ima Lanner v Ribnici na piki in je baje prisolil orožniku Göritzerju dve zaušnici. Če bi imel on moč, tako je izjavil, bi poslal vse orožnike na cesto drobit kamenje; ne izvršujejo svoje službe, so neoprabni, so krivoprisežniki, sodruga, ki dela z lažjo in prevaro itd. Enkrat se je vmešal celo v uradno poslovanje in odrekel orožništvu pravico do aretacije. Ne more se razumeti tudi z odstopivšim županom Walcherjem, ki sta si pristaša. Predbacival mu je, da v občini slabo gospodari in trpi svinjarijo, da je lažnik, tepec in da je v zvezi s slovensko stranko. Poleg tega je potrgal z občinske table nek razglas. Občinskega odbornika Kanolzerja je imenoval ušivca, ravnotako Lekseja in Kramarja, ki si je po njegovem mnenju po krivem pridobil hišo. Po rdečih in čuščih se ne bo dal potlačiti in soc. dem. niso nič drugega kakor slovenska stranka. Uradnika deželne vlade je obdolžil, da je pustil cesto Celovec—Ribnica popraviti le vsled tega, ker ima razmerje z neko tamošnjo imejteljico letovišča. Gostilničarka Melichen je obdolžil krive prisega. K obravnavi 7. t. m. je bilo vabljenih 70 prič. Izpovedi prič so bile ugodne in neugodne za obtoženco, v kakšnem razmerju so pač do Lannerja. Da občinsko gospodarstvo ni najboljšo, so izpovedali skoro vsi občinski odborniki. Razprava se bo nadaljevala v teku meseca januarja. — Škoda, da ni bila končana že pred občinskimi volitvami, ki so se vršile 15. t. m., da bi imeli končno sliko pred seboj.

Drobne koroške novice. Celovec: Radionaročniki morejo odjaviti svoje aparate samo enkrat v letu in sicer od 1. do 25. decembra vsakega leta. Kdor je radio prodal ali ga iz drugih ozirov ne namerava več imeti, naj ga brezpogojno odjavi pred 25. t. m., ker bo moral drugače plačevati naročnino celo prihodnje leto. — Usposobljenostni izpit so napravili letošnjo jesen: Oto brauner v Lipi pri Vrbi, Adolf Gabron na Strmcu, O. Payker v Velikovcu, Hugo Pirker v Podkloštru, Anton Priessnig v Maloščah, Henrik Rabl v Hodišah, Ferdo Sylle v Podroščici, Jožefina Kolbl v Skočidolu, Marija Novak v Št. Jakobu pri Celovcu, Hermina Počbašnik v Vovbrah in Vilfrida Sames v Ledincah. — Razpisane so naslednje trafike: Vovbrska gora, Koml pri Pliberku in Sv. Radegunda pri Rudi. Prošnje je vložiti do 23. t. m. pri deželni finančni direkciji.

Št. Vid ob Glini. (Zahvala.) Ker mi ni mogoče se vsem našim p. n. dobrotnikom po mestih in na deželi ob koncu leta še enkrat ponovno zahvaliti za prijazni sprejem in vso mi izkazano naklonjenost pri pobiranju milodarov za našo bolnišnico v Št. Vidu, zato bodi tem za našo bolnišnico in v Št. Vidu, zato bodi tem potom izrečena tisočera zahvala in Bog plačaj vsem, ki so nam storili kaj dobrega, s pristrčno prošnjo, da nam ohranite tudi v bodoče svojo naklonjenost in zvestobo. Vsem dobrotnikom in prijateljem želi vesele božične praznike in srečno novo leto

Fr. Eberhard M., usmiljeni brat.

Št. Jakob v Rožu. Trije starčki so odšli s koncem starega leta v novo življenje. Prvi med njimi je šel Kramarjev oče na Breznici, v visoki starosti 83 let, za njim Pavličev oče v Kotu, star 77 let, in nazadnje Žagmojstrov oče na Reki v starosti 71 let. Počivajte v miru!

DRUŠTVENI VESTNIK

Naša božična žeja.

Veste, kaj nas še vedno jezi? Kje nas še boli? Vedno zatrjujemo, da smo dobri, da znamo ubogati; lojalni smo bolj kot Nemci sami, tihi in mirni. Vse je dobro in hvalevredno, a enega ne smemo pozabiti, da smo sicer lahko mirni in tihi, a da moramo imeti več korajže za naše delo in več samozavesti! Več vere vase!

Da govoriš z našim gospodarjem, ki že desetletja živi na svoji grudi, se veseli na njej vsega dobrega in bori z vsem hudim, zanimajo te njegovi lepi spomini, vesel si njegovih navsvetov in opominov; začuden pa poslušaj njegovo tožbo in njegove črnoglede besede. Da se pogovarjaš s katerim nasin dobrih duhovnikov, lahko črpaš iz njegovega idealizma in nesebičnosti zase, pa tudi tu pogresaš veselo korajžno besedo, ki bi potrdila tvoje mlado upanje. Li je ta pojav značilen za razliko med mladim doraščajočim in starim vstvarjajočim rodom našim?

Da so tihi naši študenti po Celovcu in Dunaju, bi končno danes razumeli, saj se bojijo zamere nemških sošolcev in razumejo celovško razpoloženje. In ravno zato pa je lep del naše korajže, če nastopijo naši bogoslovci v svojem zavodu odkrito s svojo domačo besedo tudi pred drugimi.

Največ korajže pa je danes brezdvomno v naših fantih in dekletih. Le pogledite naše voditeljice tečajev in njihove tečajnice. Li ni v teh korajže in dobre volje dovolj? Korajža je, če so se drznili fantje Gorjanci nastopiti v mestni dvorani s svojo pesmijo in jih prav nič ni bilo strah. In tenorist Petrej je po turneji ravno dušno priznal svoji boljši polovici, da se bo po tridnevem gostovanju v mestnih hotelih le težko zopet privadil domači sirkovi „mešti“. Dovolj je korajže nadalje v vseh teh nastopih naših društev in ta korajža je del našega močnega upanja in vere vase. Tako smo pred kratkim srečali fanta-društvenika, ki nas je učil, da spoznaš svoje ljudstvo najbolj v krajih, kamor ne vodi cesta, marveč ozka stezdica. Vidite korajžo! Niso pa imeli korajže Globašani, ko so odpovedali v strahu pred rožanskimi pevci nastop svojega pevskega kvarteta pri Cingelcu. V društvu se učimo moža, da po morebitnem enkratnem neuspehu kjerkoli na odru življenja ali društva zopet upamo na uspeh.

Samozavesti! Če smo majhni, pa je v nas tem več življenjske sile, če štejemo v svoji politični organizaciji samo dva poslanca, pa zato odtetata s svojim delom in mislijo deset drugih. Jasno je, da mora celo bolnik brezpogojno upati v rešitev in to njegovo upanje je že del njegovega novega zdravja. Če smo revni, pa smo s položajem zadovoljni in si skušamo pomagati sami; če nam ne marajo dati osnovnih šol v našem maternem jeziku, pa se bomo do tedaj učili sami in ostalo pa prepustili našima poslancema v ugodno rešitev. Če je naš listič majhen in skromen, pa je v njem zato več iskrene volje. Četudi smo manjšina, pa vendar obstoja tudi za nas pravica večine.

Kje je bilo samozavesti dovolj? Naši predniki so nekoč sami volili svoje kneze in ti so morali priti k njim v domači obleki in z domačo besedo. Danes pa prihajamo k njim mi s tujo besedo in v tuji obleki.

Zato pa bodi naša božična želja vam vsem: Imejte vendar več vere vase in več samozavesti! Korajža velja!

Prireditve. Dekleta v Melvičah uprizorijo v nedeljo 22. decembra lepo božično igro „Dušica v gozdu“ in sicer ob 3. popoldne v župnišči. Igra se ponovi na Štefanovo. — Isti dan ob 3. popoldne ima tudi tukajšnje društvo svoj občni zbor. Pride govornik. — Na Novo leto pa bodo fantje igrali „Repoštev“. — Na Štefanovo 26. t. m. ob 3. popoldne priredi izobr. društvo na Radišah v svoji dvorani igro „Mojstra Križnika božični večer“. Na sporedu so tudi še druge točke. Vstopnice v predprodaji pri blagajniku Talerju. — V nedeljo 29. t. m. praznuje izobr. društvo „Edinost“ v Škofičah 10letnico svoje prekrstitve in poživitev. V Bürgerjevi gostilni je ob 3. popoldne igra „Rdeči nosovi“.

skioptično predavanje, komični spev „Župan“ in drugo.

Zahomec. (Imendan č. g. župnika, sv. Miklavž in naše društvo.) V prav obilnem številu smo se sestali zadnjo nedeljo popoldne. Po jednatih otvoritvenih besedah naše podpredsednice smo se oddolžili č. g. župniku k njihovem imendan. Deklice, predstavljajoče letne čase, spomlad v beli obleki in s šopom rož, poletje v „dečvi“ in z zlatimi klasi, rumena jesen z darovi, snežena zima v kožušku, so v imenu društva in cele soseščine čestitale našemu priljubljenemu gospodu. Nato je vrli Lojze v besedi podal pesem kmeta in njega ponosa. Č. g. župnik je v izbranih besedah govoril o naši zilski domačiji in njegove iskrene besede so izzvenele v prošnjo, naj ohranimo bogastvo, podedovano od prednikov. V tem je bilo jedro večera. Miklavžev nastop so uvedli naši najmlajši z deklamacijami in v strahu pred „partni“. Bogato je delil letos sv. Miklavž in obdaril mlado in staro. Izredno je bil radoveden na naše znanje resnic in s svojimi vprašanji nas je često spravil v zadrego. Partni sami pa so bili lepši kot hudobni. Lep je bil ta večer, nekaka priprava na božič, ko nastopimo na odru v igri.

Št. Jakob v Rožu. Miklavžev večer, ki ga je letos prvič priredilo naše izobr. društvo, je napravil mladim in starim veliko veselja. Bogat je bil Miklavž: nad 50 otrok in vse navzoče članice in članke društva je obdaril. Za vsakega pa je imel tudi primerno vprašanje in pouk.

Vogrče. (Miklavžev večer in sestanek.) V četrtek 5. t. m. je priredilo naše društvo Miklavžev večer s sestankom. Spored je bil bogat. Miklavž, ki je obdaril vse šolarje, ni prišel sam med nas, temveč v spremstvu dveh ljubkih angelčkov in z neko strašno grdo pošastjo, pred katero so imeli otroci grozen strah. Zasluga za dobro uspeli večer gre čg. župniku. G. predsednik je govoril o naši narodni bolezni in o načinu zdravljenja te bolezni. Sedaj v zimskem času, ko imate, člani in članice, toliko prostega časa, mislite, kaj in kako bi se ukrenilo v prid našemu društvu, da bo dobro napredovalo! H koncu so nam dekleta zapela nekaj pesmic in veselega večera je bilo konec. — Prihodnji sestanek se vrši v nedeljo 5. januarja ob 3. popoldne v župnišči.

Žitara vas. (Shod) V nedeljo dne 8. t. m. je imelo naše društvo srečen dan. Ne vemo, ali je tako obilno udeležbo povzročil napovedani govor čg. župnika Poljanca ali igra „Zlata krona“, ki so jo naši igralci zelo dobro pogodili. To igro je na podlagi pravljice v Mohorjevem Koledarju iz leta 1912 spisal Pavel Kropivnik, organist v Vogrčah. Predstavljala se je že na več krajih v Podjuni. Četudi ni nekaj dovršenega, pa se kljub temu naši mehki slovenski naravi zelo dopade. Za užitek vsem: govorniku, igralcem, pevkam in pevcem in udeležencem najlepša hvala.

Št. Janž v Rožu. Po stari navadi smo letos v Podsinji vasi praznovali Miklavža. Hodil je od hiše do hiše in vzbujal veliko pozornost. — Tamburaši se zopet pridno vadijo in tudi dramatični odsek pripravlja za Silvestrov večer tri igre. — Med tajnikom in predsednikom vlada dobro razmerje in sta oba pridno na delu.

Slovenski krožek na Dunaju tudi preko božičnih praznikov ne bo počival, dasiravno ga baš v tem času zapusti nekaj njegovih najzvestejših članov, ki gredo na božične počitnice. Kakor vsako leto, priredimo tudi letos Silvestrov večer, ki bo pa letos izjemoma zadnjo nedeljo v letu, da tako vsem lahko omogočimo udeležbo. Ves del krožkove akademske mladine, ki ostane na Dunaju, že pridno pripravlja pester program, zopet bomo imeli priliko slišati naše preznane soliste z g. Ado Darianom na čelu; upajmo, da nas prijetno iznenadi tudi naš pevski zbor, ki nas je nedavno tako častno zastopal pred izbrano dunajsko publiko. — Odbor Slovenskega krožka na Dunaju želi na tem mestu vsem svojim članom in prijateljem društva prav vesele božične praznike in srečno novo leto ter tudi v novem letu 1930 prosi za najtesnejše sodelovanje v prospah društva in ugled Slovenstva na Dunaju.

„Ne v Ameriko — ne v Kanado.“ Pod tem naslovom prinašamo danes članek, posnet iz „Wiener Allg. Zeitung“, ki zasluži vso pozornost. Toplo ga priporočamo v premišljevanje

vsem kandidatom za pot preko „luže“. „Ljubodoma, kdor ga ima,“ je globoka resnica, ki pa jo je treba pravočasno spoznati in znati ceniti. Omenjena knjiga v sedmih jezikih bi bila pač za vse te nesrečneže najlepše božično darilo. Upajmo, da izide že kmalu. Ako je kdo že toliko časa žrtvoval za to „zlato Kanado“, da bo lahko knjigo študiral v angleškem originalu, naj bo zadovoljen s tem uspehom, saj več bi od tega potovanja v Kanado z jako dvomljivim izidom nikdar ne bil smel pričakovati. —č.

ŽENSKI VESTNIK

Božično veselje.

Mati je toplo solnce, ki greva z gorko ljubeznijo svojo družino. Če žari mamino oko polno veselja, tedaj je srečna vsa družina.

Ko prihaja sveti večer vedno bliže, ima mama že vse pohištvo v najlepšem redu. Otroci se že veselijo daril, katere jim prinese na sveti večer Jezušček sam. Moj zdaj osemletni fantek je lansko leto kar sam naprosil nekega moža, da mu odseka božično drevesce. Mizar je potem napravil stojalo in otrok je postavil drevesce na mizo.

Ko so otroci zvečerjali in zmolili, so šli spat v gotovi nadi, da če se zbudijo, bo božično drevesce in na mizi polno daril. Otroci dolgo niso zaspali. Bdeli so tiho v postelji in pričakovali Jezuščka, da bi ga videli, ko prihaja in deli darove... Utrujeni so zaspali. Ko so se zbudili, so uprli najprej pogled na božično drevesce. Srce otroško je bilo polno veselja. Zavpili so: „Mama, ata, o pogledite, kaj je Jezušček prinesel!“

Ko je bil drugi fantek 5 let star, so dobili otroci darila zvečer. Ponoči je bilo tedaj v sobi temno. Ata se zbuja in sliši škrbljanje. Misli, da je miš. Prižge luč in na mizi sedi otrok in je pecivo, ki ga je dobil zvečer, z najboljšo slastjo in se zasmeje presrečen očetu.

Fant sosedu, sedaj uradnik, je pisal svoji materi domov: „Mama, prosim pripravite tudi letos božično drevesce, ko pridem s svojo mlado ženo na sveti večer k vam; četudi je majhno, me spominja na presrečne božične večere, ki sem jih preživel poleg staršev v mladostnih letih.“ In prišla sta oba fanta domov in prinesla staršem darila. A tudi mama je vse prijetno uredila, da je osrečila na božični večer svojo družino.

Marsikatera tetka pa ima navado, da napravi, četudi je sama, majhno, prav ljubko božično drevesce. Če pridejo otroci k teti, potem pa dobijo sladkarij z drevesca.

Dobre gospodinje pa obdarijo na sveti večer tudi bolnike in reveže.

Vsem družinam želi iz dna duše prav prijetne božične praznike
Mati.

GOSPODARSKI VESTNIK

Vellkovški trg. Živina: konji komad 400 do 600 S; biki 1,10—1,20, pitani voli 1,40—1,50, vprežni voli 1,20—1,30, plemenske krave 1,20 do 1,30, pitane 0,90—1,10, telice 1,20—1,30, teleta 1,90—2,10, plemenske svinje 2,60, zaklani prašiči 2,50—2,60, plemenski prašiči 2,60, ovce 0,80—1 S za kg žive teže. Žito: pšenica 30, rž 25, oves 22, fižol 45—55, ajda 24—25, krompir 6—8 g; jajce 24—25 g. — Cene v celovški klavnici: voli 3,20—3,40, telice 3—3,20, mlade krave 2,90—3,10, starejše krave 2,60—2,80, drobnica 2—2,30, pitani biki 3—3,10, biki za klobase 2,80—3, mesne svinje, žive dobavljene, 2,80, mrtve dobavljene 2,70, teleta 2,80—3 S za kg mesne teže.

Borza. Dunaj, 18. XII. 1929. Dinar 0,1258; lira 0,3715; češka krona 0,2104; nemška marka 1,6985; francoski frank 0,2793; švicarski frank 1,3788; dolar 7,0895.

Kovačnica se da v najem dobro izvežbanemu kovaču, ki mora imeti tudi nekaj gotovine. Kovačnica stoji na dobrem kraju in je na vodno silo. Daleč okoli ni kovača in okolica ga zelo potrebuje. — Naslov se izve v upravništvu lista. 146

Sprejel bi fanta, ki ima veselje se izučiti v vseh kmetijskih panogah, posebno pri živini, strojih in na polju. Samo fantje, ki so od poštene krščanske družine, ne pod 18 let stari, naj se oglasio. Dobra vzgoja in skrbna v vsem zasigurana. Kje, nove i pravništvo lista. 145

Vesele božične praznike in srečno Novo leto

želi vsem svojim odjemalcem in znancem

FRANC PLANTEU,
trgovec v Velikovcu. 143

Vabilo.

Izobraževalno društvo „Kot“ v Št. Jakobu v R. priredi na Štefanovo dne 26. in v nedeljo dne 29. decembra v svoji društveni dvorani igro

Pozna pomlad

Drama v petih dejanjih.

Začetek ob 3. uri popoldne.

Sodeluje moški pevski zbor.

147 K obilni udeležbi vabi Odbor.

VABILO.

Na Štefanovo, v četrtek dne 26. grudna, priredijo igralci iz Globasnice pri Cingelcu na Trati pri Glinjah ob treh popoldne igro

Za pravdo in srce

Pred in med igro nastopijo domači in boroveljski pevci z rožansko pesmijo.

Rožani! Porabite priliko in si oglejte nastop podjunskih fantov in deklet v igri!

Vabi S. K. S. Z.

Prireditev odpade samo v slučaju nemožne avtomobilske vožnje pri slabem vremenu dopoldneva. 148

VABILO.

Igralci izobraževalnega društva v Vogrčah bodo gostovali na globaškem odru s prelepo igro

SIN

in sicer dne 29. januarja 1930. Začetek ob 3. uri popoldne.

Vsak naj gleda, da ne zamudi te prelepe in podučljive igre.

149 Prijazno vabi Odbor globaškega društva.

VABILO.

Na Štefanovo dne 26. decembra 1929 ob 3. uri popoldne uprizarimo v Šerčerjevi gostilni v Šmihelu pri Pliberku dve igri:

ZAMOREC

in

NAŠA ZEMLJA

Druga igra je zrasla na domačih tleh, spisal jo je domačin, in bo posebno ugajala. Nikjer še ni bila igrana.

Vsi prav prisrčno vabljeni!

150

Odbor.

Vesele božične praznike in srečno novo leto

želi vsem odjemalcem in znancem 151

Silvester Ripič,

trgovec

v Sinči vasi

Gostilničar in mlekarnar

ZDRAVKO ZWITTER

v Št. Jakobu v Rožu
vošči gostom in znancem
vesele božične praznike
in srečno Novo leto.

152

Vesele božične praznike in srečno Novo leto

želi vsem cenjenim odjemalcem

MATEVŽ SEHER,

Novi Trg v Celovcu.

153

Vesele božične praznike in srečno Novo leto

želi vsem p. n. gostom in znancem

ŠTEFAN BREZNIK,

gostilničar v Pliberku.

154

VESEL BOŽIČ

in srečno Novo leto

vošči svojim odjemalcem

ŠTEFAN ANDRECS,

trgovina z železnino

„PRI LINTVERNU“

Celovec, Kaserngasse 9.

155

Vesele božične praznike

želimo

vsem našim p. n. odjemalcem

Karl Prinčič & Comp.

trgovina z južnimi pridelki.

Celovec.

156

Inserirajte v Koroškem Slovencu!